

Về hệ thống giáo dục Nông Lâm Súc và trường Trung học Nông Lâm Súc Pleiku

1. Sơ lược về hệ thống giáo dục Nông Lâm Súc:

Từ năm 1904 người Pháp đã mở ngành đào tạo thú y tại VN để phòng chống dịch bệnh gia súc và thanh tra thú sản. Nhiệm vụ đào tạo bác sĩ thú y ban đầu được giao cho trường Y khoa Hà Nội. Đến năm 1910, ban Thú Y của trường Y khoa HN và bệnh xá Thú Y được cải biến thành trường Thú Y Bắc Kỳ và tách ra khỏi trường Y Khoa. Năm 1917 trường Thú Y Bắc Kỳ trở thành trường Thú Y Đông Dương...

Sau hiệp định Genève 1954, Học viện Nông Lâm được thành lập tại miền Bắc và trường Quốc gia Nông Lâm Mục B'Lo, tiền thân của Đại học Nông Lâm được thành lập tại miền Nam.

Trường Quốc gia Nông Lâm Mục được thành lập theo nghị định 112 BCN/NĐ ngày 19 tháng 11 năm 1955. Trường đào tạo ba ngành Canh Nông, Thủy Lâm và Mục Súc (sau này mới thêm ngành Công Thôn) gồm 2 cấp: Trung đẳng (từ năm 1955) và thêm cấp Cao đẳng (từ năm 1959); Cao Đẳng dành cho những người đã học hết chương trình Trung học hoặc đã học xong Trung đẳng và Trung đẳng dành cho học sinh đã học xong Trung học đệ nhất cấp. Trường trực thuộc Nha Học vụ Kỹ thuật và Thực hành Canh Nông, Bộ Canh Nông.

Nghị định 1361/BCTNT/NĐ/HC-2 ngày 26-3-1962 của Bộ Cải tiến Nông thôn đã chuyển giao nhiệm vụ và cơ sở Học vụ Kỹ thuật Canh nông và các trường trực thuộc về Bộ Quốc gia Giáo dục

Theo nghị định 1184/GD/TC ngày 24-8-1963 cấp Cao đẳng Trường Quốc gia Nông Lâm Mục tại Sài Gòn được cải biến thành Trường Cao đẳng Nông Lâm Súc Sài Gòn và do một Giám đốc điều khiển, trực thuộc Nha Học vụ Nông Lâm Súc. Và cấp Trung đẳng của Trường Quốc gia Nông Lâm Mục Bảo Lộc được cải biến thành trường Trung học Nông Lâm Súc Bảo Lộc. Trường Quốc gia Nông Lâm Mục Bảo Lộc được đặt tại vị trí của trung tâm thực nghiệm Nông học rộng khoảng 1.000 hecta (trung tâm này được thành lập từ năm 1930 bởi Nha Khảo cứu Đông Dương).

Theo nhiều người thì phó giáo sư Tiến sĩ Đặng Quan Điện, nguyên Giám đốc Nha Học vụ Nông Lâm Súc là người đã khai sinh ra ngành giáo dục trung học Nông Lâm Súc kể từ năm 1963, từ đó các trường TH NLS trực thuộc Nha Học vụ Nông Lâm Súc, Bộ Giáo dục.

2. Đôi nét về trường Trung học Nông Lâm Súc Pleiku:

Vào khoảng năm 1969, Nha Học vụ Nông Lâm Súc Bộ giáo dục VNCH có chủ trương tiếp nhận các Trung tâm Canh Mục sắc tộc tại một số tỉnh do các trung tâm này hoạt động kém hiệu quả và cải biến thành các trường Trung học đệ nhất cấp Nông Lâm Súc (do đó đến niên khóa 1973-1974 toàn miền Nam chỉ còn 3 Trung tâm Canh Mục sắc tộc, trong đó có TT CM ST Phú Bổn).

Thời điểm 1970, tại miền Nam có 17 trường Trung học đệ nhất cấp Nông Lâm Súc tại 4 vùng (Vùng I: Quảng Nam, Quảng Ngãi, Vùng II: Phú Yên, Khánh Hòa, Đà Lạt, Bình Thuận, Pleiku, Vùng III: An Mỹ, Phước Tuy, Vùng IV: An Giang, Bạc Liêu, Cái Bè, Hà Tiên, Kiến Phong, Kiến Bình, Sa Đéc, Vĩnh Bình)

Trường Trung học NLS Pleiku thành lập niên khóa 1969-1970 (có người nhớ rằng trường thành lập năm 1970 và đến tháng 3/1975 có các lớp từ đệ thất đến đệ nhị!- Nếu đến tháng 3/1975 đã có học sinh lớp đệ nhị thì họ phải học đệ ngũ từ niên khóa 69-70. Như vậy TH NLS Pleiku thành lập từ niên khóa 69-70 tương tự như TH NLS An Giang) với 2 lớp 8 A và B đặt tại Trung tâm Canh Mục sắc tộc Pleiku nằm trên đường tránh Lý Thái Tổ, cách xa trung tâm thị xã độ 3-5km không thuận lợi cho việc đi lại và thực hành của học viên (Hiện nay là vị trí của trường Huỳnh Thúc Kháng cạnh Công ty cổ phần May Gia Lai...). Vị Hiệu trưởng đầu tiên là thầy Nguyễn Trung Quân (tốt nghiệp khóa 2 Sư phạm Nông Lâm Súc, sau thầy chuyển về THNLS An Giang). Các thầy dạy các môn chuyên môn tốt nghiệp từ các trường NLS Huế, Bình Dương, Long An, Bảo Lộc... Học viên NLS PK, nam mặc đồng phục áo nâu, quần đậm màu và nữ mặc áo dài nâu (khi đi thực hành cũng mặc sơ mi màu nâu như học viên nam). Các học viên của trường được tuyển từ con em của nhân dân ở tại Pleiku, Kon Tum và Phú Bổn

Niên khóa 1970-1971, thầy Ngô Xuân Biên (quê ở Tuy Phước, Bình Định. Hiện nay chuyển sang kinh doanh ngành xây dựng và đang sống ở Sài Gòn), tốt nghiệp Kỹ sư khóa 3 Nông Lâm Súc Sài Gòn (trước đó tốt

nghiệp trường NLS Bảo Lộc) nhận nhiệm sở tại Trung tâm Canh Mục sắc tộc Pleiku, kiêm Hiệu trưởng TH NLS Pleiku. Năm 1971, các học viên lớp đệ tứ NLS Pleiku đã bãi khóa đề nêu yêu sách mở tiếp các lớp đệ nhị cấp nhưng không được chấp thuận, vì thế sau năm học này các học sinh học xong TH đệ nhất cấp NLS Pleiku phải chuyển sang học các trường NLS tỉnh khác có đệ nhị cấp mà đa số là sang học TH NLS Bảo Lộc.

Niên khóa 1973-1974 (hoặc trước đó 1 năm?) thầy Hiệu trưởng Ngô Xuân Biên đã xin đất để xây dựng trường trên một ngọn đồi gần dốc cầu số 3, mặt trước cổng trường nằm trên đường Lê Lợi nối dài (đường này đôi tên là đường Phạm Phú Quốc, sau khi PPQ bị bắn rơi máy bay thì ông Nguyễn Cao Kỳ, lúc đó là chủ tịch Ủy ban Hành pháp trung ương VNCH, lên đặt tên đường- hiện nay là đường Phạm Văn Đồng) phía sau ngọn đồi này có con suối Ia Nhin chảy qua, đây là vị trí thuận lợi để có đủ nước tưới dùng vào việc thực hành canh tác. Trường được xây dựng chạy dài theo triền đồi và theo kiểu dáng kiến trúc của trường NLS Bảo Lộc (vì thầy Biên từng học trường THNLS trường B' Lao).

Thung lũng phía sau trường được các thầy giáo và học viên tôn tạo thành cảnh quan đẹp mắt vừa để sinh hoạt học đường, vui chơi, giải trí... vừa phục vụ việc thực hành và gọi là Thung lũng Nâu (do toàn học viên đồng phục màu nâu? - phân biệt với Thung lũng Hồng gần trường Pleime và PHT).

Nha học vụ NLS thuộc Bộ Giáo dục VNCH đã đến thăm trường, sau đó đồng ý cho trường mở thêm các lớp đệ nhị cấp và cho tuyển sinh các lớp từ lớp 6 (đệ Thất). Do đó đến thời điểm tháng 3-1975 trường có đủ các lớp từ lớp 6 đến lớp 11.

Các học viên các lớp đệ nhất cấp NLS học các môn cơ sở đến đệ nhị cấp mới phân ban:

- Canh nông: chương trình nặng về trồng trọt, canh tác...
- Thủy Lâm: chương trình nặng về khai thác rừng... (chủ yếu là học viên Nam)
- Mục súc : chương trình nặng về chăn nuôi, thú y...
- Về sau mới có thêm ban Công thôn, chương trình học nặng về máy móc, dụng cụ dùng cho nông trại.

Hiệu trưởng cuối cùng là thầy Nguyễn Lương Duyên tốt nghiệp kỹ sư Thủy Lâm tại Hoa Kỳ, trong Ban Giám hiệu của trường còn có thầy Bùi Cần (đã mất cách đây độ 10 năm).

Từ sau tháng 3-1975 trường TH Nông Lâm Súc Pleiku và hệ thống giáo dục THNLS không còn nữa! (hiện nay Gia Lai có trường Trung cấp Lâm nghiệp ở Trà Bá, Pleiku nhưng không phải dạng trung học chuyên nghiệp như trước kia).

Đáng tiếc là đến nay vẫn chưa sưu tầm được hình ảnh của trường TH NLS Pleiku xưa tại 2 vị trí cũ đặt trên đường Lý Thái Tổ và trên đường Phạm Phú Quốc xưa!

Lê Hoàng Thụy Vũ sưu tầm và tổng hợp

Tháng 10 năm 2014

(Ghi chú: Vì người viết không phải là CHS NLS Pleiku nên phần sưu tầm ghi chép trên cần có sự tham gia góp ý của quý Thầy Cô và CHS TH NLS Pleiku trước 1975. Mọi thư từ xin gửi về Cửu Dũng, địa chỉ email: lientruongpleiku@gmail.com).

Vị trí Trung tâm Canh Mục sắc tộc và Trung học Nông Lâm Súc Pleiku thuở sơ khai 1969-1970 đến 1974 - Nay là khu vực trường Huỳnh Thúc Kháng và công ty Cổ phần May Gia Lai (thường gọi là Công ty May Nhà Bè)

Vị trí trường Trung Học Nông Lâm Súc từ niên khóa 1973-1974 tại ngọn đồi gần đốc cầu số 3 (nay là đường Phạm Văn Đồng (sau 1975 tại khu vực này là trụ sở Chi cục Thú Y Gia Lai, nay đã dời đi chỗ khác)

